

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 40/2015

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat John Tuflått

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 6. februar 2017

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge.

***

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Han tjenestegjorde i ██████████ i fra ██████████ til ██████████, i ██████████, kontingent ██████████. Advokat John Tuflått har på vegne av skadelidte fremsatt krav om erstatning etter tjenesten.

Skadelidte er født og oppvokst i ██████████. Han fikk som 10-åring vite at han ble adoptert, men har alltid sett på sine adoptivforeldre som sine virkelige foreldre. Skadelidte beskriver et normalt utdanningsløp, med grunnskole og videregående på språklinjen, og et svært godt sosialt ungdomsmiljø. Han beskriver også aktiv deltakelse i volleyballmiljøet. Etter 10 måneder i førstegangstjenesten reiste han til ██████████.

Skadelidte reiste til ██████████ som sambandsmann. Han skulle ha døgnvakt, og fungere som sjåfør på dagtid. Tjenesteforholdene endret seg i stor grad i juni da Israel startet invasjonen. Skadelidte opplevde harde kamper på nært hold, og han skal ha følt på en sterk avmaktsfølelse, da FN-soldatene ikke kunne intervenere mot store sivile tap og lidelser. Etter invasjonen skal han ha opplevd flere svært truende situasjoner i møte med israelske soldater, særlig i forbindelse med kjøreoppdrag.

Da skadelidte kom hjem til Norge, skal han ha endret oppførsel og atferd, med sosial tilbaketrekning. Han begynte på ingeniørstudiet høsten ██████████. Som følge av konsentrasjons- og hukommelsesproblemer brukte han etter eget sigende lengre tid en normert på studiene. Han begynte i jobb som ingeniør i ██████████, og hadde tre forskjellige ingeniørjobber frem til ██████████. Skadelidte oppgir at arbeidskonflikter var hovedgrunnen til de hyppige jobbskiftene. Skadelidte oppgir at konfliktene skyldtes hans vaktksomhet og sub-paranoide beredskap. Etter en lengre sykemeldingsperiode i ██████████, arbeidet han en periode som sjåfør på varetaxi, men også i denne jobben med flere sykemeldinger og perioder med mottak av trygdeytelser. Fra 1999 til 2001 jobbet han med eiendomsutvikling som selvstendig næringsdrivende. Fra 2002 til 2009 var han periodevis sykemeldt og mottok stønader fra NAV. Fra 2009 jobbet han med nettsalg, blant annet av kosttilskudd, frem til mai 2013. I mai 2013 ble skadelidte langtidssykemeldt.

Skadelidte fikk i 2014 godkjent yrkesskade som følge av FN-tjenesten. Det ble fattet vedtak om medisinsk invaliditet i menerstatning gruppe 1, basert på spesialisterklæring fra psykolog Lars Bjørgum som konkluderte med diagnosen PTSD. Bjørgum vurderte skadelidtes invaliditet som følge av PTSD til 18%.

Skadelidte fremmet først krav etter forskrift om billighetserstatning, og fikk i vedtak av 17. oktober 2013 billighetserstatning med tilsammen kr. 142 075.

Skadelidte har deretter fremmet krav etter forskrift om særskilt kompensasjonsordning. Det ble innhentet en erklæring fra psykologspesialist Arnold Myrvang. Erklæringen er datert 29. januar 2015, og konkluderer med at skadelidte har «*Vedvarende personlighetsforstyrrelse etter katastrofale livshendelser, med kronifisert sekvele etter Posttraumatisk stressforstyrrelse.*», som følge av tjenesten i ██████████. I tillegg til hoveddiagnosen er diagnosekriteriene for

«tilbakevendende depressiv lidelse, aktuell episode mild» og «Psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser som skuldes bruk av alkohol; avhengighetssyndrom» oppfylt. Den medisinske invaliditeten ble satt til 32%.

SPK har i sitt vedtak av 12. juni 2015 tilkjent skadelidte kompensasjon etter 35G-ordningen. SPK fant at skadelidte har en psykisk belastningslidelse som følge av tjenesten i [REDACTED] dersom man legger det lempeligere beviskravet til grunn for bevisvurderingen. SPK fant imidlertid ikke at beviskravet etter 65G-ordningen var oppfylt. SPK har lagt vekt på at det mangler tidsnære bevis som underbygger skadelidtes forklaring, samt at Myrvang i stor grad synes å legge skadelidtes forklaring til grunn. Det er også sett hen til at årsaken til skadelidtes mange sykemeldinger fremstår å være fysiske plager, i form av magesmerter og ryggplager. De psykiske plagene nevnes ikke før i 2001, men da i forbindelse med at bedriften gikk konkurs. I 2005 nevnes også psykiske problemer, men da i forbindelse med samlivsbrudd. Først i 2013 ble plagene av skadelidte satt i sammenheng med FN-tjenesten. Skadelidte beskriver søvnvansker, flashbacks og høyt alkoholforbruk siden [REDACTED].

Skadelidtes advokat har på vegne av skadelidte påklaget vedtaket i brev av 3. september 2015. SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Skadelidtes advokat møtte i Klagenemnda, sammen med skadelidte. Statens pensjonskasse var også tilstede.

Under møtet i nemnda ble det fremlagt uførevedtak fra NAV, hvor skadelidte tilkjennes 100% uføretrygd, samt et brev fra en soldatkollega av skadelidte som beskriver forholdene i [REDACTED].

2. Klagenemndas vurdering

Rett på ytelse etter kompensasjonsforskriften forutsetter at man er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre må den psykiske belastningsskaden ha medført varig ervervsmessig uførhet, jf. forskriften § 3 første ledd.

Utgangspunktet etter de alminnelige erstatningsrettslige regler er at det mest sannsynlige faktum skal legges til grunn. Det er den som krever erstatning som har bevisbyrden. Prinsippet kommer til uttrykk i forskriften § 3, som slår fast at det alminnelige krav til årsakssammenheng gjelder, og at det må være en sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til den psykiske belastningsskaden.

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren, jf. blant annet Rt. 1992 s. 64. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at tjenesten er en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for skaden og dens følger.

For ordningen med kompensasjon på 35G skal det legges til grunn et lempeligere beviskrav enn for ordningen med kompensasjon på 65G. Bakgrunnen for dette er ifølge tolkningsnotat fra Forsvarsdepartementet av 22. november 2010 at mange av kravene ligger langt tilbake i tid. I forbindelse med at det 18. juni 2012 ble innført en ny bestemmelse i forskriftens § 4a, hvorefter skadelidte vil kunne være berettiget til inntil 65G ved 100% ervervsuførhet, ble begrunnelsen for beviskravet utdypet i et presiserende tolkningsnotat fra Forsvarsdepartementet av 7. november 2014. Siden det ble antatt at det ville være vanskelig å skaffe tidsnær dokumentasjon for forhold

som lå langt tilbake i tid, var poenget med det lempeligere beviskravet at mangel på slike tidsnære bevis ikke i seg selv skulle føre til avslag på kompensasjonskrav. Hvis tidsnære bevis foreligger, skal man etter tolkningsnotatet bruke de alminnelige regler om bevisvurdering. For krav etter 65G-ordningen gjelder de alminnelige regler om bevisvurdering.

Ved utvidelse av kompensasjonsordningen til 65G, uttalte nemnda i sak 18/2011 følgende:

«Nemnda mener av den grunn at det ikke kan oppstilles som et vilkår at det foreligger tidsnære bevis for at beviskravet etter forskriftens § 4a skal være oppfylt. Ei heller kan det stilles krav om konkrete diagnoser som PTSD, eller konkrete hendelser under tjenesten som har hatt skadeevne isolert sett. Man er her henvist til en fri bevisbedømmelse, jfr. forarbeidene til forsvarspersonelloven § 12b. Det oppstilles da ingen begrensninger for hvilke bevis som kan fremlegges, men vekten av dem vil naturligvis variere og betydningen av den sakkyndiges vurderinger og konklusjoner vil stå sentralt.»

I den grad det foreligger tidsnære bevis, har disse naturligvis betydelig bevisverdi. Det vises for så vidt til Rt 1998 s 1565 (Liedommen) og Rt 2010 s 1547 (Askdommen).

Gjennomgående for mange av de saker nemnda har til behandling, er at det ikke er noen dokumentasjon for plager etter tjeneste. Fravær av dette kan ikke tolkes som at tjenesten kan utelukkes som årsak. Men der det ikke foreligger noen dokumentasjon om plager fra tjenesten, samtidig som det finnes betydelig tidsnær dokumentasjon på andre plager, vil dette tale mot at tjenesten er årsak. Nemnda bemerker at tidsnære bevis knyttet til skadelidtes helsesituasjon vil ha betydelig bevisverdi også i situasjoner hvor helsesituasjonen ikke kan knyttes opp mot tjenesten. At skadelidte flere tiår etter endt tjeneste, og etter at kunnskapen om kompensasjonsordningen er allment kjent, knytter sine plager til tjenesten, har mindre bevisverdi. Når skadelidte og hans nærstående opplysninger nå står i kontrast til tidsnære nedtegnelser i form av legejournaler om funn og symptomer, vil det være grunn til å legge mindre vekt på disse forklaringene. Det vises til Rt 1998 s 1565 på side 1572:

«Særlig viktig ved bevisbedømmelsen vil være nedtegnelser foretatt i tid nær opp til den begivenhet eller det forhold som skal klarlegges, og da spesielt beskrivelser foretatt av fagfolk nettopp for å få klarlagt en tilstand. Dette vil gjelde blant annet nedtegnelser i legejournaler om funn og symptomer pasienten har ved undersøkelsen eller behandlingen. Svakere bevisverdi vil for eksempel opplysninger fra pasient til lege ha hvis opplysningene gjelder pasientens tilstand på et vesentlig tidligere tidspunkt enn tidspunktet for den aktuelle konsultasjonen. Opplysninger fra parter eller vitner med binding til partene som er gitt etter at tvisten er oppstått, og som står i motstrid eller endre det bildet som mer begivenhetsnære og uavhengige bevis gir, vil det oftest være grunn til å legge mindre vekt på...»

Dette er stadfestet i Askdommen, hvor det blant annet heter i premiss (44): «Den tidsnære dokumentasjonen må tillegges størst betydning».

Dette vil etter nemndas vurdering også gjelde ved vektleggingen av den sakkyndiges vurderinger og konklusjon. Det vil ha betydning om den sakkyndige alene bygger på skadelidte og hans nærstående opplysninger nå, eller om det finnes støtte i tidsnære nedtegnelser i legejournaler mv. Der den sakkyndiges vurderinger står i motstrid til den tidsnære dokumentasjon, og premissene for vurdering og konklusjon alene bygger på skadelidtes egne opplysninger nå, vil den tidsnære dokumentasjon ha større bevisverdi.

Skadelidte har for nemnda forklart at han etter tjenestegjøringen i [REDACTED] har hatt psykiske plager i form søvnvansker, flashbacks og et tiltakende, og til slutt svært høyt, alkoholforbruk.

Han forklarer at hans psykiske plager i stor grad har vært årsaken til konfliktsituasjoner på arbeidsplassene, men også i hans privatliv.

Den sakkyndige, Arnold Myrvang, har i sin spesialisterklæring funnet at skadelidte har en psykisk lidelse, som mest sannsynlig skyldes tjenesten. Han har videre lagt til grunn at det er lite sannsynlig at skadelidte vil kunne komme tilbake til arbeidslivet. Spesialisterklæringen synes i stor grad å bygge på skadelidtes egen forklaring, uten at dette har støtte i den tidsnære, objektive dokumentasjonen i saken. Skadelidtes sykemeldinger viser at disse er begrunnet i fysiske plager i form av magesmerter og ryggplager. De gangene psykiske plager er blitt tatt opp i den medisinske dokumentasjonen, er det knyttet til andre konkrete livshendelser, som jobbsituasjon og et skrantende samboerskap. FN-tjenesten kommer ikke opp som årsak til plagene før i 2013, til tross for omfattende kontakt med helsevesenet siden 1991. Nemnda kan heller ikke se at det er dokumentert en sammenheng mellom tjenesten og skadelidtes alkoholbruk.

Selv om det ikke kan utelukkes at skadelidte har hatt en belastende tjeneste, er det ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at denne har påført ham varige psykiske belastningslidelser. At det kan være en mulighet for at skadelidtes plager fra 1991 og fremover har sitt utspring i underliggende belastninger fra tjeneste, er etter nemndas vurdering ikke tilstrekkelig til å legge dette til grunn som overveiende sannsynlig årsak til at skadelidte i dag er ervervsufør. Det må stilles krav til bevis for å kunne legge til grunn et slikt faktum som det mest sannsynlige. Skadelidtes egen oppfatning om dette nå, etter at kompensasjonsordningen ble allment kjent, er ikke tilstrekkelig.

Nemnda finner etter dette å stadfeste SPKs vedtak.

Klagen tas ikke til følge.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr. 42 793,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 17,25 timer. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Nemnda finner at kravet er høyt, sett i lys av det arbeidet som normalt anses som nødvendig for forberedelse og oppmøte i nemnda. Nemnda har derfor, etter en skjønnsmessig vurdering, kommet til at det skal tilkjennes dekning av utgifter til juridisk bistand med 12 timer med timesats på kr. 1 990,- med tillegg av mva.

Fra skadelidte er det lagt frem reiseregning på tilsammen kr. 6 480,- for oppmøte i klagenemnda. Nemnda bemerker at forskrift om klagenemnda § 13 bare dekker rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand. Skadelidtes kostnader ved møte i nemnda dekkes ikke av bestemmelsen, og vil bare dekkes i den grad disse er omfattet av forvaltningsloven § 36. Ettersom kravet fra skadelidte ikke har ført frem, foreligger det etter nemndas syn ikke grunnlag for å dekke hans utgifter ved fremmøte.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. SPKs vedtak stadfestes.

Vedrørende saksomkostninger for klageomgangen skal SPK utbetale kr. 29 850,- inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

***

Oslo, 20. juni 2017

Anne Stine Eger Mollestad
Leder av klagenemnda